

SØSTERFORHOLD BLANT UNGE I AGDER

Påvirker aldersforskjell nærhet i relasjon?

16.03.2015

DROTTNINGBORG VIDEREGÅENDE SKOLE

Gudim, Anne-Sofie

Heggeland, Solveig Songe

Kaaen, Anne Stine

Seiersnes, Margrete

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	2
1.1 Forskningsspørsmål	3
1.2 Forventninger	3
2. Teori	4
3. Metode	6
3.1 Kvantitativ og kvalitativ metode	6
3.2 Mixed methods.....	6
3.4 Perspektiv og nivå	7
3.5 Utarbeiding av spørreskjema	7
3.6 Intervjuer	8
3.7 Innsamlingsprosedyrer	8
3.8 Feilkilder	8
4. Analyse	9
4.1 Kvantitative studier	9
4.2 Kvalitative studier.....	14
5. Drøfting	16
5.1 Aldersforskjellens påvirkning på relasjonen.....	16
5.2 Fjernt søsterforhold i sammenheng med lite tilbrakt tid sammen	17
5.3 Rolleforventninger påvirker forholdet mellom søstrene	17
5.4 Hvilke faktorer er viktig i et godt søsterforhold?	18
6. Oppsummerende kommentarer	18
7. Kilder	20
8. Vedlegg	21
8.1 Spørreundersøkelse.....	21
8.2 E-post fra Elisabeth Schönbeck (søskenforsker)	23

1. Innledning

"Søstre er ikke noen som kommer og går; søstre er med deg innenfra og ut, fra den dagen du ble født til den dagen du dør".

(Fanny Hammont)

For mange jenter er dette en perfekt beskrivelse av deres forhold til sin søster. Noen jenter anser søsteren sin som en av sine beste venninner; en de alltid kan stole på og en som er med gjennom tykt og tynt. Likevel gjelder ikke dette tette vennskapsbåndet for alle jenter. Ulike opplevelser og erfaringer gjennom livet kan føre til et mer distansert forhold mellom søstre.

I 25% av alle tobarnsfamilier i Norge møter vi et forhold mellom to søstre. Her kan det være forskjeller på hva som er sosialt akseptert å snakke om, og hva som ikke er det. Søstre kan være knyttet sammen av nære følelsesmessige relasjoner, men de kan også oppleve et distansert forhold. I mellom distanserte og nære forhold finner man flere ulike variasjoner. Det vil si at søstre for eksempel kan oppleve hyppig kontakt, men ikke ha følelsesladet kommunikasjon, mens andre søsterforhold kan være omvendt av dette.

Søsterforhold er komplekse forhold, og momentene som påvirker disse var avgjørende for vår interesse for temaet. Gjennom oppvekstene våre har vi selv sammenliknet våre egne søsterforhold med andres. Stadig spekulering i hvorfor søsterforholdene våre har utviklet seg på den måten de har gjort, og det faktum at det finnes lite forskning på søsterforhold generelt, har vært med på å styrke vår avgjørelse om å forske på dette.

Søstrenes nærhet i relasjon viser hvor godt forhold søstrene har til hverandre. Gjennom forskningsprosjektet får vi blant annet svar på hva et godt søsterforhold er. Det defineres som et forhold hvor man kan ha det morsomt sammen, samtidig som man kan være ærlige og forvente gjensidig respekt. Hvor nært forhold søstrene har, er altså tatt i betraktning av hvor morsomt de har det sammen, hvor ærlige de kan være med hverandre og om de respekterer hverandre. Hvordan vi kom frem til dette kan du lese videre om i dette forskningsprosjektet.

Når man skal forske på søsterforhold er det viktig å vite hvordan dette forholdet defineres. I denne forskningsrapporten har vi valgt å definere det som et forhold mellom jenter som har felles mor og far. Vi velger å ekskludere stesøstre og adoptivsøstre, fordi disse søsterforholdene kan være påvirket av andre avgjørende faktorer, som ikke påvirker forhold mellom helsøstre. I et godt søsterforhold kan aldersforskjell være en avgjørende faktor, og derfor blir aldersforskjell inkludert i vårt hovedforskningsspørsmål.

Denne forskningsrapporten ble skrevet som et bidrag til Eilert Sundt-prisen, arrangert av Universitetet i Agder. I forskningsprosjektet skal vi gjennomgå forskningsspørsmålene og forventningene våre, vi skal se på teori som er relevant for forskningen og gjennomgå

forskningsmetodene vi har valgt å bruke. Senere vil vi analysere og drøfte resultatene våre, og til slutt vil vi fremstille en oppsummerende kommentar i henhold til forskningsspørsmålene.

1.1 Forskningsspørsmål

I vårt forskningsprosjekt ønsker vi å forske på om aldersforskjell er en avgjørende faktor for nærhet i søsterrelasjon. Vi synes dette er et interessant forskningsområde fordi tre av fire medlemmer på gruppen vår har en eller flere søstre, noe som gjør forskningsområdet mer relevant for oss. Det er ulik aldersforskjell mellom oss og våre søstre, og noen av oss har også et nærmere forhold til søsteren sin enn andre medlemmer på gruppen. I tillegg har vi merket utvikling i våre egne søsterforhold; noen glir fra hverandre, mens andre får tettere relasjon. Derfor vil vi forske på om det er en sammenheng mellom aldersforskjell og nærhet i relasjon. Er det bare aldersforskjell som spiller inn på om søsken har et nært forhold? Eller kan andre faktorer som for eksempel foreldre, tidsbruk, interesser og samhandlinger spille inn på nære følelsesmessige relasjoner i et søsterforhold? Forskningsspørsmålene vi skal prøve å svare på vil derfor være:

- Hvor avgjørende er aldersforskjell for nærhet i søsterrelasjon for ungdom og unge voksne?
 - Hvilke faktorer er viktig i et godt søsterforhold?

Forskningen vil hovedsakelig foregå i fylkene Vest-Agder og Aust-Agder. Likevel vil ikke dette påvirke resultatet, fordi søsterforhold ikke blir sterkt påvirket av geografisk beliggenhet. I forskningen vår har vi brukt våre egne tanker og forventninger om søsterforhold, men vi har ikke brukt våre egne søstre som informanter.

1.2 Forventninger

Da vi startet forskningsprosjektet vårt hadde vi visse ideer om hvilke resultater vi ville få i den kvalitative og kvantitative forskningen. Disse forventningene kunne trekkes opp mot hovedforskningsspørsmålet vårt; "Hvor avgjørende er aldersforskjell for nærhet i søsterrelasjon for ungdom og unge voksne?". Vi trodde at stor aldersforskjell ville føre til fjernere relasjon, og at liten aldersforskjell ville føre til nærmere relasjon i et søsterforhold. Vi så også for oss at det ville være variasjon i hvordan søstrene rangerte søsterforholdet sitt. Angående underforskningsspørsmålet vårt; «Hvilke faktorer er viktige i et godt søsterforhold?», tenkte vi at noen faktorer som kunne påvirke søsterforholdet var alder, foreldre, tidsbruk, interesser og samhandlinger. Vi forventet også at storesøster og lillesøster ville vurdere forholdet til hverandre likt.

2. Teori

Før vi skulle sette i gang og forske på søsterforhold var det viktig å ha litt bakgrunnskunnskap og kjenne til tidligere forskning på dette temaet. I avsnittene under vil vi presentere teori og litteratur som vi følte var relevant i forhold til forskningen vår. I teoridelen ønsker vi å inkludere fagkunnskap som kan forsterke eller svekke forskningsresultatene våre.

Det finnes mange ulike definisjoner på en familie, men definisjonen Andersen, Henningsen og Kval (2007, s.113) formulerer er en av de bedre vi har oppdaget. De beskriver en familie som en sosial gruppe som er knyttet sammen gjennom slektskap eller ekteskap, der de voksne medlemmene tar ansvar for oppfostring og oppdagelse av egne eller adopterte barn. Som beskrevet tidligere har vi derimot valgt å unnlate adoptiv- og fosterbarn. Familien er både en sosialiseringsarena og en sosialiseringsagent - hvor barna blir oppfostret og oppdratt, og de får mulighet til utvikling.

En familie bestående av mor, far og deres barn, vil alle påvirke hverandre (Andersen, Henningsen & Kval, 2007, kap.8). 4 av 5 barn i Norge bor sammen med søsken, og den typiske barnefamilien i Norge i dag består av to barn. Dermed vil de fleste oppleve et søskenforhold eller søsterforhold. Slik har det vært de siste hundre årene, og derfor har de aller fleste voksne og barn en bror eller søster. På grunnlag av dette vet man hvordan det er å vokse opp i en søskenflokk, enten som eldst, mellomst eller yngst. 25% av alle tobarnsfamilier består utelukkende av døtre. På tross av dette er likevel ikke forholdet mellom søstrene like, og det er mange faktorer som spiller inn i dette forholdet. Søstre kan være knyttet sammen av nære følelsesmessige relasjoner, men de kan også oppleve et distansert forhold. I mellom distanserte og nære forhold finner man flere ulike variasjoner. Det vil si at søstre kan for eksempel oppleve hyppig kontakt, men ikke ha følelsesladet kommunikasjon, mens andre søsterforhold kan være omvendt av dette. De siste 30 årene har vi likevel sett at familien har gjennomgått en funksjonstapping. Andre institusjoner enn familien, har fått en økende betydning i sosialiseringen av de nye generasjonene, som for eksempel barnehage, skolefritidsordningen og internett (Andersen, Henningsen og Kval, 2007, s.70-71, 114).

Boken "Storesøster Lillebror - hvordan plasseringen i søskenflokket gjør deg til den du er" er skrevet av Kristen Sjørrige og spesiallegen Oluf Martensen- Larsen. Sistnevnte har drevet med psykologisk orientert slektsforskning i 40 år, og har kartlagt omtrent 15 000 menneskers slektsbakgrunn. Han har også sitt spesialfelt innenfor ungdomspsykiatri og alkoholbehandling i sykehusregi i Danmark, Sverige og egen praksis. Gjennom boken forteller han at i en familie med to barn, vil barna sosialiseres på forskjellige måter. I søsterforhold vil søstrene derfor ha ulike roller, og med dem følger ulike rolleforventninger. Den eldste opplever å være enebarn i starten av livet, mens den yngste har aldri opplevd å være enebarn. Søsken med mer enn 3-4 års aldersforskjell regnes som funksjonelle enebarn, mens barn med mindre enn denne aldersforskjellen kalles pseudotvillinger. Dersom aldersforskjellen er stor kan likevel den

Yngste få en opplevelse av å være enebarn, siden storesøsteren er i en helt annen fase av livet enn lillesøster. Larsens forskning sier at den eldste i søskenflokkene ofte er bestemt, flink og ambisiøs. Han/hun vil føle ansvar og dermed bli mer samvittighetsfull, pliktoppfyllende og engstelig. Det yngste barnet i en søskenflokk på to, vil på den andre siden være mer risikovillig og eventyrlysten enn sitt storesøsken. Det vil heller ikke stilles like store forventninger til yngstemann, og foreldrene er ofte glad i barnet bare fordi det er til. Den yngste liker ofte forandringer, er oftere radikal og gjør gjerne opprør mot foreldre eller andre autoriteter. Forskjellene mellom dem er tydelige og søsknens personlighet blir ofte tydelig preget av plasseringen i søskenflokkene (Martensen- Larsen og Sørrige, 2000, s. 27, 43, 55). Dette er relevant i forhold til vårt forskningsprosjekt, fordi søstrenes rolleforventninger kan ha noe å si for hvordan de rangerer forholdet til sin søster.

Elisabeth Schönbeck er, i likhet med hennes tidligere mentor Oluf Martensen- Larsen, forsker på søskenforhold. Schönbeck er ekspert på adferd og søskenrelasjoner og har skrevet boka "Lillesøster hopper i fallskjerm". I denne boka fokuserer hun på hvordan plasseringen i søskenflokkene har innvirkning på livene våre. Elisabeth Schönbeck mener det bør være nærmere tre år mellom søsken, fordi barn ikke er ferdig med sin individuasjons- og separasjonsfase før de er cirka 3-4 år (Snarby, 2014). Både i boken og i e-poster vi har utvekslet med henne, legger Schönbeck stor vekt på foreldrenes avgjørende faktor for søsknens relasjon. Grunnlaget som blir lagt i oppveksten påvirker begge søsknene videre i livet, og i utviklingen av relasjonen mellom dem.

I løpet av hele oppveksten mener Schönbeck at det er viktig å sørge for lik oppmerksomhet og kjærlighet, slik at søsknene føler seg like elsket. Dette kan forhindre at søsknene får et intenst og konkurrerende søskenforhold. Dersom søsknene ikke behandles likt, kan de se på hverandre som en trussel gjennom oppveksten i primærsosialiseringen og deler av sekundærsosialiseringen. Søskenforholdene vil på denne måten kunne utvikle seg i en negativ retning, og resultere i et fjernt søsterforhold resten av livet (Schönbeck, 2008, s.88, 107-108, 123,237). En artikkel skrevet av Monica Holm tar for seg nettopp dette. Artikkelen "Mer glad i et av barna dine?" ble skrevet på grunnlag av engelsk undersøkelse fra 2008 som viser at en av seks mødre favoriserer et barn over de andre i søskenflokkene (Holm, 2014). Funnet blir støttet av annen forskning, blant annet av Dr. Phil McGraws (Dr. Phil, 2014) forskning, som også viser at favorisering er vanlig i familier. Selv om foreldre ikke mener det, skjer det favorisering på grunnlag av plassering i søskenflokkene, barnas spesielle særtrekk eller barnas interesser. Forskningen gjennomført av Elisabeth Schönbeck, Monica Holm og Dr. Phil McGraw kan brukes til å drøfte hvilke faktorer som påvirker søstres forhold.

Ved hjelp av disse perspektivene vil det bli lettere for oss å forstå forskjellene i søstres forhold. Faktorer som søskenforskerne mener påvirker det langsiktige forholdet er altså i hovedsak foreldrenes innsats. I tillegg er søstrenes gjennomsnittlige egenskaper med på å påvirke hvordan de er som individer, og hvordan de utfyller rolleforventningene sine. Dersom

rolleforventningene ikke utfylles på en ønsket måte, kan forholdet søstre i mellom bli svekket. Familiens funksjonstapping kan virke inn på søsterforholdene, fordi man i dagens samfunn heller oppsøker internett angående sensitive temaer, istedenfor å snakke med søstre.

3. Metode

Læren om viten og erkjennelse kalles for epistemologi, og innenfor samfunnsvitenskapelig forskning er det vanlig å dele epistemologien inn i to retninger; naturvitenskapelig retning og hermeneutisk-fenomenologisk retning (Bryman, 2008). I vårt forskningsprosjekt tar vi utgangspunkt i sistnevnte retning, som handler om forståelse av hva som har skjedd. Dette er en tolkende tilnærming til fakta, hvor man tolker menneskelige handlinger. Retningen tar utgangspunkt i hvordan individer forstår verden, og hvordan forskere skal anvende kunnskapen ut ifra fortolkning av menneskelige handlinger. I motsetning til den naturvitenskapelige retningen, må ikke fakta som kommer frem kunne testes eller bevises nettopp fordi det er tolkning av hvordan individer oppfatter sosiale situasjoner. I tillegg har vi har benyttet oss av en induktiv tilnærming, hvor vi har tatt utgangspunkt i et forskningsspørsmål som vi skal prøve å besvare gjennom kvantitative og kvalitative studier. Hvis vi drøfter dataene vi har samlet inn og finner sammenhenger, kan vi genere en teori på grunnlag av resultatene fra de kvantitative og kvalitative studiene våre.

3.1 Kvantitativ og kvalitativ metode

Det finnes mange ulike framgangsmåter man kan bruke for å finne svar på et forskningsspørsmål eller en forklaring på et sosialt fenomen (Andresen, Henningsen & Kval, 2007, s.58). Innen forskning kalles disse fremgangsmåtene for metode, og det skilles mellom kvalitativ og kvantitativ metode. Den fundamentale forskjellen mellom kvantitativ og kvalitativ metode er at kvantitativ metode tar utgangspunkt i en deduktiv tilnærming til fakta, mens kvalitativ metode tar utgangspunkt i en induktiv tilnærming til fakta. Dette betyr at dersom man bruker kvantitativ metode tester man en teori gjennom forskningen, mens man gjennom kvalitativ metode samler inn data som man kan genere ny viten ut ifra. De kvalitative undersøkelsene er blant annet fleksible, går mer i dybden og gir et mer helhetlig bilde av forskningsdataen som samles inn, mens de kvantitative undersøkelsene er strukturerte, går mer i bredden og gir kunnskap om enkeltforhold (Andresen, Henningsen & Kval, 2007, s.58-59). Derfor har de ulike metodene forskjellige bruksområder innen samfunnsforskning.

3.2 Mixed methods

Mixed methods er en metode som benytter seg av både kvalitative og kvantitative studier. Kvantitative studier tar for seg et stort antall respondenter og få data om hver av dem. Mens de kvalitative studiene tar for seg et mindre antall informanter og samler inn mye data om hvert av objektene (Andresen, Henningsen & Kval, 2007, s.58). Det er vanligst å benytte seg

av spørreundersøkelser og strukturerte intervjuer når man bruker kvantitativ metode, og ustrukturerte intervjuer og deltagende observasjon når man bruker kvalitativ metode.

I den kvantitative delen av datainnsamlingen lagde vi et nettbasert spørreskjema ved hjelp av *Google Drive*, som bestod av åtte korte spørsmål. Her ønsket vi å finne ut hva respondentene syntes var viktig for nærhet i relasjon mellom søstre, og om det var mulig å finne en sammenheng mellom nær aldersforskjell og nær relasjon. Ved bruk av kvalitativ metode gikk vi dypere inn i de viktige faktorene som knytter søstre sammen, ved hjelp av delvis strukturerte intervjuer. Vi syntes at mixed methods var en god måte å samle inn data til forskningsprosjektet vårt på, siden vi fikk både et mer representativt resultat fra de kvantitative studiene og et dypere innblikk under intervjuene vi gjennomførte. Den kvantitative metoden hjalp oss å utvikle statistikk og grafer vi kunne bruke i drøftingsdelen, i tillegg til å gi en pekepinn på hvilke spørsmål vi ønsket å stille i intervjuene.

3.4 Perspektiv og nivå

Et sosialt fenomen har alltid flere sider, og de blir derfor studert med utgangspunkt i forskjellige perspektiver. Innenfor samfunnsvitenskapen skiller man mellom konfliktperspektivet, handlingsperspektivet og harmoniperspektivet. Førstnevnte vil være opptatt av hvordan maktforhold i samfunnet fører til sosiale forskjeller. Harmoniperspektivet går ut på å se på hvordan de strukturene som finnes i samfunnet fungerer, og bygger i stor grad på forståelse av at samfunnet består av mange ulike deler som virker sammen for å skape en integrert helhet og et samfunn som fungerer. Handlingsperspektivet tar ikke utgangspunkt i hvordan samfunnet påvirker individers handlinger, men prøver å forstå samfunnet ut ifra hvordan individene handler, tenker og samhandler. Vi har valgt å ta utgangspunkt i harmoniperspektivet når vi skal forske på om det finnes en sammenheng mellom nærhet i relasjon mellom søstre og aldersforskjell. Vi ser altså på hvordan søsterforhold i Agder fungerer, og skal prøve å forstå hvordan søsterforhold former enkeltindividene og deres adferd. Dette perspektivet blir også kalt funksjonalistisk, noe som betyr at det legges vekt på nødvendige funksjoner i samfunnet som ivaretas av ulike sosiale institusjoner. Perspektivet er også mikrososiologisk, noe som betyr at vi studerer samhandling mellom individer innenfor en liten sosial enhet, som i vårt tilfelle er søsterforhold. (Andresen, Henningsen & Kval, 2007, s.24-25)

3.5 Utarbeiding av spørreskjema

Da vi laget spørreundersøkelsen tok vi utgangspunkt i forskningsspørsmålene våre. I spørreundersøkelsen spurte vi om hvilke faktorer søstre synes er viktige i et søsterforhold, aldersforskjellen til den søsteren respondentene hadde best forhold til og om denne søsteren er eldre eller yngre enn dem selv. Vi ønsket også at informantene skulle rangere søsterforholdet fra én til seks, hvor én er fjern relasjon og seks er nær relasjon. Vi ønsket gjennom spørreundersøkelsen å nå så mange barneskoler (5.-7.klasse), ungdomskoler og

videregående skoler som mulig i Agder, for å få representativ respons. Dersom vi fikk svarene vi ønsket håpte vi å kunne fastslå en sammenheng mellom aldersforskjell og nærhet i søsterrelasjon, og senere ny viten på bakgrunn av de innsamlede dataene.

3.6 Intervjuer

Vi intervjuet tilsammen elleve informanter i den kvalitative delen av forskningen, hvor informantene var mellom 15 og 26 år gamle. Informantene i intervjuene bestod av fem søsterpar hvor de fleste er bosatt i Agder. To av søsterparene hadde 2 års aldersforskjell og to søsterpar hadde 7 års aldersforskjell. Det siste søsterparet bestod av tre søstre, hvor det var 2 års aldersforskjell mellom den yngste og mellomste søsteren, 5 års aldersforskjell mellom den mellomste og eldste søsteren og 7 års aldersforskjell mellom den yngste og eldste søsteren. Selv om bare den ene av disse tre søstrene var bosatt i Agder, følte vi det var hensiktsmessig å ta dem med for å sammenligne om søsterparene som hadde 2 eller 7 års aldersforskjell mente det samme som dette søsterparet med begge aldersforskjellene. Informantene ble intervjuet hver for seg, og intervjuene var delvis strukturerte med noen forhåndsplanlagte spørsmål. Vi syntes det var mest hensiktsmessig å intervju respondentene hver for seg for å få ærlige meninger. Vi fryktet at informantene ikke ville tørre å si sine ærlige meninger hvis søsteren deres var med på intervjuet. Hadde vi intervjuet søsterparene sammen kunne vi risikert at svarene vi fikk ikke stemte. Spørsmålene i de kvalitative studiene tok utgangspunkt i hva vi ikke hadde fått ordentlig svar på i spørreundersøkelsen, og hvilke faktorer vi ønsket å gå nærmere inn på. Vi foretok altså kvalitative etterstudier for å sjekke om resultatene i den kvantitative spørreundersøkelsen er realistiske og representative.

3.7 Innsamlingsprosedyrer

De kvantitative studiene ble samlet inn på tre ulike måter. De fleste informantene besvarte undersøkelsen på nett via en lenke. Vi sendte mail, med lenken, til de fleste rektorene på skolene i Aust-Agder, men endte opp med kun 10 skoler som ønsket å delta i forskningsprosjektet. Siden det var få skoler som var villige til å delta i forskningsprosjektet vårt, måtte vi finne andre måter å samle inn data på. Derfor benyttet vi anledningen i forbindelse med reklamerings for skolen vår, på utdanningsmessa i Kristiansand og på en skole i Aust-Agder, til å gjennomføre spørreundersøkelsen. Der besvarte informantene undersøkelsen på nett eller på papir. Til sammen 181 respondenter besvarte spørreundersøkelsen vår, hvor 147 av dem var jenter med en eller flere søstre bosatt i Vest- eller Aust-Agder. De kvalitative studiene ble gjennomført på to ulike måter. Syv av intervjuene ble holdt over telefon, og fire av dem ble holdt ansikt til ansikt.

3.8 Feilkilder

Det er flere ulike faktorer som kan ha spilt inn på resultatene vi har fått i de kvalitative og kvantitative undersøkelsene. Noen av disse kan ha påvirket konklusjonene våre, og vil derfor være eventuelle feilkilder. Det er ingen garanti for at informantene i de kvalitative og de

kvantitative studiene har kommet med seriøst besvarelser, noe som kan føre til at resultatene ikke stemmer med virkeligheten. I tillegg kan enkelte av spørsmålene ha blitt tolket feil, slik at informantene ubevisst har svart noe annet enn det de virkelig mener. Av de elleve intervjuene vi har foretatt, var fire intervjuer ansikt til ansikt og sju over telefon. Her kan det også ha oppstått en mulig feilkilde, fordi noen kan føle at man ikke oppnår like god personlig kontakt dersom man ikke ser hverandre. Dette kan føre til at informantene ikke åpner seg på samme måte som når man ser hverandre. For å forhindre eventuelle feilkilder har vi gjort ulike tiltak. Spørreundersøkelsen ble kun gitt ut til deltagere på utdanningsmessen på UiA eller sendt med e-post til diverse skoler i Agder. Dette har ført til at få informanter utenfor vårt aktuelle distrikt har hatt muligheten til å besvare undersøkelsen. Vi kan derfor sikrere si at forskningsresultatene våre gjelder kun for Agder. Dessuten sendte vi bare ut undersøkelsen til klasser som befant seg innenfor vår aktuelle aldersgruppe; fra 10 til 20 år. Med dette oppnådde vi at ikke mange utenfor målgruppen vår besvarte undersøkelsen.

4. Analyse

4.1 Kvantitative studier

Gjennom spørreundersøkelsen fikk vi 181 representative svar, hvorav 147 var av jenter med en eller flere søstre. Undersøkelsen ble laget på *Google Drive*, og svarene har vi videreutviklet og analysert ved hjelp av Excel. Diagrammene og grafene som er relevante i forhold til forskningsspørsmålene våre tar for seg følgende temaer: informantenes alder, aldersforskjell til næreste søster i relasjon, viktige faktorer i et nært søsterforhold og rangering av søsteren som er nærest i relasjon. Illustrasjonene er basert på resultatene vi fikk fra spørreundersøkelsen.

Alder på informantene

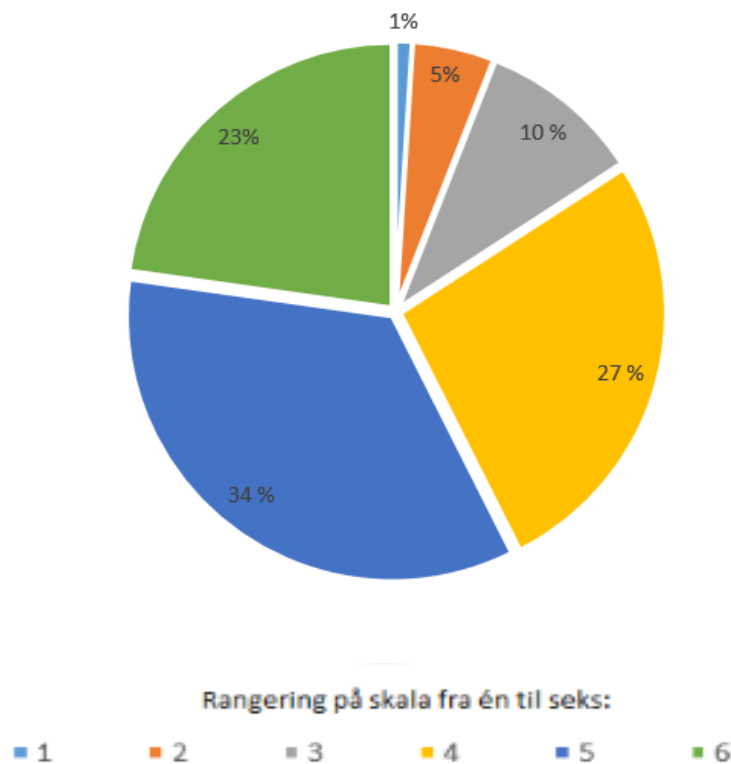
I tabellen nedenfor ser vi alderen til de 147 informantene. Hensikten med spørsmålet «Hvor gammel er du?» var å finne ut om alder eller stadium i livet har innvirkning på søsterforholdet. Vi ville også finne ut om vi fant tendenser som sier at søsterforhold forandrer seg med årene. Dersom vi studerer tabellen får vi et tydelig inntrykk av at 13 år, 14 år, 15 år, 16 år, 17 år og 18 år er de svarene som er mest representative for aldersgruppen. Gjennom spørreundersøkelsen fikk vi derimot få responser på 10år, 11 år, 12 år, 19 år, 20år og over 20 år. Dette kan forklares med at informantene hovedsakelig kom fra ungdomskoler og videregående skoler. Alderen som er best representert er 17 år.

Alder	10år	11år	12år	13år	14år	15år	16år	17år	18år	19år	20år	Over 20år
Antall	0	0	7	11	15	34	16	35	24	2	2	1

Generell rangering av søsterforhold

I analysen av de kvantitative studiene har vi lagt mest fokus på «den næreste søsteren i relasjon». Vi var interessert i å finne ut om jenter generelt har et godt forhold til søsteren sin eller ikke. Ved hjelp av spørsmålet «Hvordan vil du rangere forholdet mellom deg og den søsteren du føler du har best kontakt med?» håpet vi å kunne fastslå en generell tendens. Vi utviklet derfor diagrammet nedenfor, som illustrerer hvor mange som krysset av for de ulike rangeringene på skalaen fra én til seks. I henhold til forventningene våre ble vi overrasket over at 85% rangerte søsterforholdet til sin næreste søster i relasjon, med fire, fem eller seks på skalaen. 17 av 20 søstre er dermed godt fornøyd med søsterforholdet sitt.

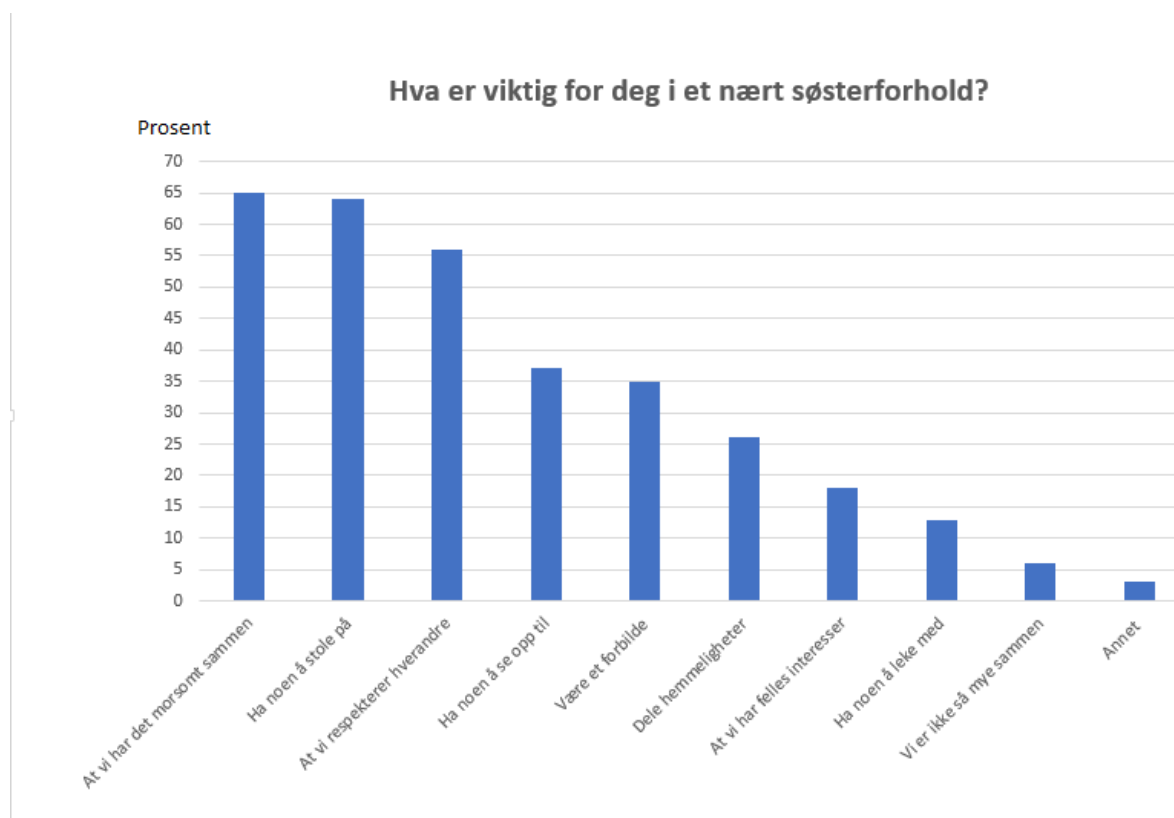
Rangering av søsterforholdene

Faktorer i et nært søsterforhold

I spørsmålet «Hva er viktig for deg i et nært søsterforhold?» var hensikten å finne en definisjon på et godt søsterforhold. I dette spørsmålet var det mulig å krysse av flere faktorer, i tillegg til at informantene kunne fylle inn sine egne forslag i rubrikken «annet». Alternativene som ble plassert høyest av informantene var «at vi har det morsomt sammen» (65%), «ha noen å stole på» (64%) og «at vi respekterer hverandre» (56%). Basert på informantenes svar vil et godt søsterforhold defineres som et forhold hvor man kan ha det morsomt sammen, samtidig som man kan være ærlige og forvente gjensidig respekt. I grafen og tabellen nedenfor fremstilles antall avkryssede svar på hvert alternativ, inkludert andelen i prosent.

Dele hemmeligheter	38	26%
Ha noen å stole på	94	64%
Ha noen å se opp til	54	37%
At vi respekterer hverandre	82	56%
Være et forbilde	52	35%
At vi har det morsomt sammen	95	65%
Ha noen å leke med	19	13%
At vi har felles interesser	27	18%
Vi er ikke så mye sammen	9	6%
Annet	4	3%

Fjernt søsterforhold i sammenheng med lite tilbrakt tid sammen

I spørsmålet «Hva er viktig for deg i et nært søsterforhold?», var et av alternativene «Vi er ikke så mye sammen». Det var kun 6 % som krysset av dette alternativet (9 stk.), men likevel ønsket vi å se litt nærmere på søsterforholdet til disse respondentene.

	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	8 år	9 år	10 år	11 år	12 år	Mer enn 12 år
Antall «Vi er ikke så mye sammen» per aldersforskjell	2	1	2			1	2					1	
Gjennomsnittlig rangering	2.5	2	2			3	3					2	

I tabellen ovenfor ser vi sammenhengen mellom disse respondentenes aldersforskjell og tilbrakt tid sammen. Første rad viser aldersforskjell, andre rad viser antall "Vi er ikke så mye sammen" per aldersforskjell og den siste viser gjennomsnittlig rangering av forholdet deres fra én til seks. Rangering fra tre og nedover betegner vi som lite godt. Gjennom denne tabellen ser vi altså at respondentene som har svart "Vi er ikke så mye sammen", også har en tendens til å rangere forholdet under middels godt. Dette indikerer at dersom søstrene tilbringer liten tid sammen, vil forholdet deres også være dårlig. Om det er forholdet som påvirker tidsbruken sammen eller den manglende tidsbruken sammen som påvirker forholdet, er derimot vanskelig å fastslå. Denne konklusjonen kan ikke trekkes uten mer forskning på temaet.

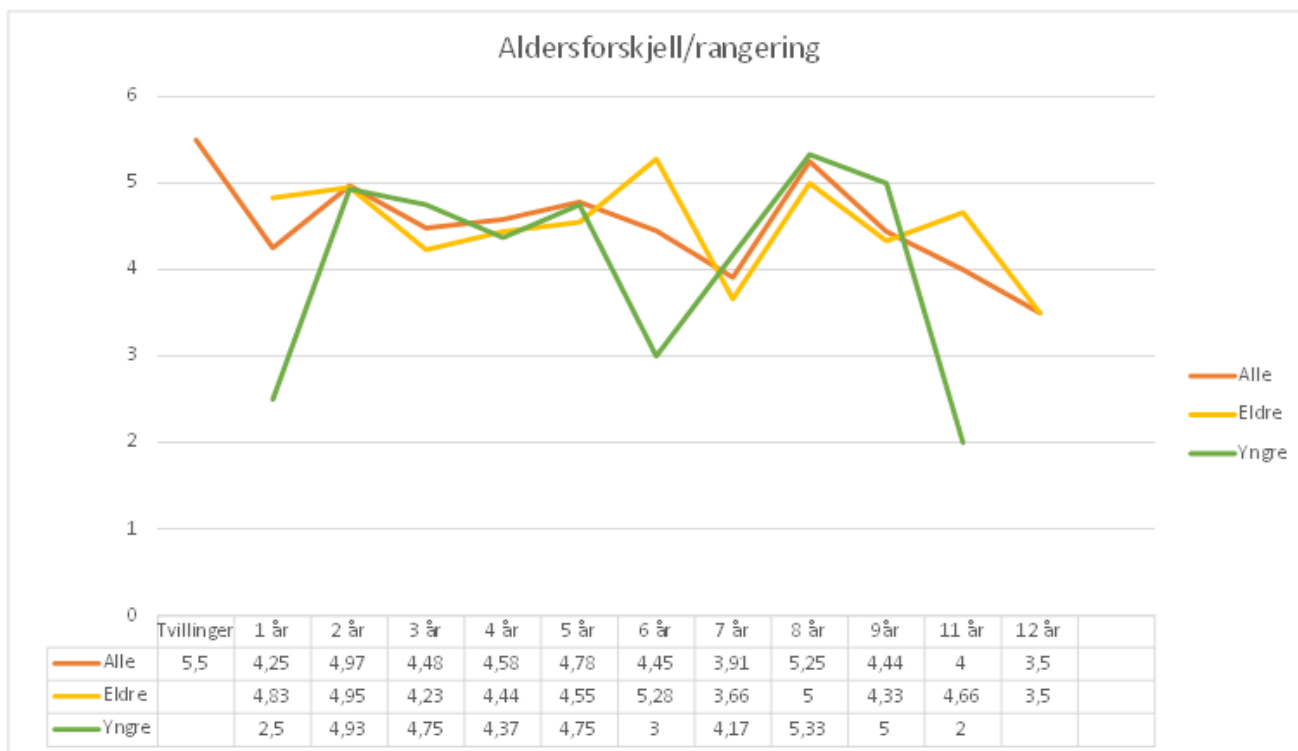
Aldersforskjellens påvirkning på relasjonen:

Tabellen nedenfor er laget med utgangspunkt i spørsmålene:

- Hva er aldersforskjellen mellom deg og den søsteren du føler du har best kontakt med?
- Er søsteren du har best forhold til eldre eller yngre enn deg?
- Hvordan vil du rangere forholdet mellom deg og den søsteren du føler du har best kontakt med?

I tabellen som følger har vi valgt å unnlate aldersforskjellen «10år» og «mer enn 12», fordi svarene ikke er representative. De er ikke det fordi det var få informanter med denne aldersforskjellen, og dermed kan ikke svarene brukes til å regne gjennomsnitt. På førsteaksen (x-aksen) ser vi aldersforskjellene, mens på andreaksen (y-aksen) ser vi rangering fra 1-6, basert på nærheten til den søsteren vedkommende har best kontakt med. De tre grafene viser gjennomsnittlig rangering, ved de forskjellige aldersforskjellene. Den gule grafen illustrerer gjennomsnittet fra den eldstes synspunkt, den grønne viser gjennomsnittet fra den yngste sitt synspunkt, mens den oransje grafen fremstiller gjennomsnittet ved begge sider av et søsterforhold. Vi valgte å skille mellom de yngste og eldstes synspunkt for å se om vi kunne finne forskjeller her. Tabellen viser ingen tendens på dette området, selv om vi kan se

at ved seks års aldersforskjell er rangeringen over en hel karakter forskjellig. De eldste ser altså ut til å rangere forholdet bedre enn de yngste. Forskjellene er likevel ikke veldig fremtredende, fordi det kun er snakk om tiendeler. Gjennomsnittlig terningkast fra yngre og eldre søstre i fellesskap er 4.60. For de yngre søstrene er gjennomsnittet 4.53 og for de eldste er gjennomsnittet 4.56. Dette sosiale fenomenet ville det være interessant å forske videre på.

I tabellen ved siden av vises fordelingen mellom antall respondenter (i prosent) og søsteren de har nærest relasjon til. Denne tabellen har vi inkludert fordi den viser om tallene i grafen ovenfor er representative eller ikke. Vi ser tydelig at "2 års" aldersforskjell er mer troverdig, på grunn av flere informanter med denne aldersforskjellen. "8 år" er i motsetning besvart færre ganger, og dermed er denne mindre troverdig. Gjennomsnittlig rangering må derfor settes i sammenheng med antall respondenter ved de ulike svaralternativene.

Vi er tvillinger	2	1%
1 år	8	5%
2 år	36	24%
3 år	25	17%
4 år	17	12%
5 år	13	9%
6 år	11	7%
7 år	12	8%
8 år	4	3%
9 år	10	7%
10 år	0	0%
11 år	4	3%
12 år	1	1%
Mer enn 12 år	4	3%
Jeg har ikke søstre	0	0%

4.2 Kvalitative studier

De kvalitative studiene vi gjennomførte i løpet av forskningsprosjektet ga flere interessante funn som kan støtte opp om funnene fra spørreundersøkelsen. Intervjuene ble gjennomført enkeltvis for å få fram så ærlige meninger som mulig. Som nevnt gikk vi i intervjuene nærmere inn på de spørsmålene vi ikke fikk skikkelige svar på ved bruk av den kvantitative metoden, og gravde dypere i hvilke faktorer søstrene syntes er viktige i et godt søsterforhold. Vi var også interessert i å finne ut om faktorer som bosted, plassering i søskenflokk og foreldrenes innsats hadde påvirkning på søstrenes nærhet i relasjon. Gjennom sammenligning av de 11 intervjuene vi holdt av fem ulike søsterforhold fant vi flere tendenser som blir presentert i de etterfølgende avsnittene.

Navn på søsterpar	Alder på yngste søster	Alder på mellomste søster	Alder på eldste søster	Aldersforskjell	Oppvokst i by eller på landet
A	14 år	-	16 år	2 år	Landet
B	16 år	-	18 år	2 år	Liten by
C	16 år	-	23 år	7 år	Liten by
D	18 år	-	25 år	7 år	By
E	19 år	21 år	26 år	2, 5 og 7 år	Boligfelt i bygd

I tabellen ovenfor tar vi for oss informantene vi intervjuet i den kvalitative delen av forskningen. Vi har navngitt de fem ulike søsterparene med bokstavene fra A-E for å enklere skille på respondentene i den kvalitative analysen, og for å bevare deres anonymitet. Faktorene vi grupperer søstrene i er alder på yngste, mellomst og eldste søster, aldersforskjellen mellom søstrene og hvor søsterparene er vokst opp.

Begge søstrene i søsterpar A rangerte søsterforholdet sitt med fem, og begge søstrene i søsterpar B rangerte sitt søsterforhold som seks. Disse to søsterparene mente at aldersforskjell er en avgjørende faktor for deres nærhet i relasjon, og at de trolig ikke hadde vært like nære om aldersforskjellen hadde vært større eller mindre. Ettersom søstrene med en forskjell i alder på 2 år bor sammen store deler av livet og har lik livssituasjon hevdet de at dette har mye å si for deres nærhet i relasjon. På grunn av aldersforskjellen på 2 år mente den eldste informanten i søsterpar B at den yngste ikke er for barnslig i løpet av barndommen til at de ikke kan bygge opp et nært forhold på et tidlig stadium av livet. I tillegg hevdet hun at en aldersforskjell på mindre enn 2 år kan bli for liten, og føre til konflikter og konkurranse om oppmerksomhet. Derfor mente den eldste søsteren i søsterpar B at det er enklere å ha et nært forhold igjennom hele livet siden aldersforskjellen ikke er særlig stor, noe de tre andre informantene i søsterpar A og B var enige i.

En avgjørende faktor for informantene med 2 års aldersforskjell (søsterpar A og B) er felles interesser. Søsterpar A pekte spesielt på ungdomsskolen som en viktig faktor for deres

nærhet i relasjon. Ettersom begge søstrene går på ungdomsskolen har de felles omgangskrets og kan snakke om de samme tingene. I tillegg mente søsterpar A og B at det er viktig å tilbringe mye tid sammen for å bygge opp et godt forhold. Informantene pekte ut felles fritidsaktiviteter og venner som faktorer som påvirket mengden tid til tilbrakte med hverandre. Videre hevdet søsterpar A at de tilbrakte mer tid sammen fordi de bor på landet, hvor det er færre venner som bor i nærheten, og ikke hadde noe annet valg enn å være sammen. Selv om dette var en viktig faktor for søsterpar A, hevdet søsterpar B at hvor mye tid de tilbrakte sammen ikke ble påvirket av at de var bosatt i en liten by. Søstrene mente også at det er viktig å kunne finne på morsomme ting sammen, og at det må være mulig å diskutere og være uenige uten at den andre blir såret.

De fire informantene med 7 års aldersforskjell (C og D) mente alle at de hadde et godt søsterforhold, selv om aldersforskjellen er stor. Begge søstrene i søsterpar C rangerte søsterforholdet som 5, mens den eldste i søsterpar D rangerte 6 og den yngste 5. Allikevel har denne nærheten i relasjon blitt bygget opp i løpet av de senere årene ettersom den yngste av søstrene har blitt eldre. Søsterpar C og D mente at aldersforskjellen var tydeligere da de var yngre, og har jevnet seg mer og mer ut ettersom søstrene har kommet i mer lik livssituasjon og den yngste har blitt mer moden. Den yngste søsteren i søsterpar D beskriver forholdet som et lillesøster/storesøster forhold da hun var yngre, søsteren var mye eldre og fant på morsomme og tullede ting med henne. Hun sier også at hun tror de ville hatt et bedre forhold da de var yngre om aldersforskjellen hadde vært for eksempel 2 år. Begge de yngste søstrene med 7 års aldersforskjell (C og D) har i perioder hvor søsteren ikke bor hjemme følt seg som enebarn. Dessuten peker søsterpar C og D på at forholdet vil bli bedre når de blir voksne, får lik livssituasjon og blir mer modne.

Faktorer som er viktig for nærhet i relasjon mellom informantene i søsterpar C og D er ærlighet, å kunne ha det gøy sammen, at man kan stole på hverandre og være seg selv og å vise støtte ovenfor hverandre. De to yngste søstrene mener at det er viktig for dem å kunne få gode råd fra de eldre søstrene sine, og at de kan ha et avslappet forhold. Siden aldersforskjellen er så stor som 7 år er livssituasjonen forholdsvis ulik slik at informantene ikke tilbringer like mye tid sammen som søsterpar A og B. Oftest har den eldste flyttet hjemmefra for å studere, og kontakten blir dermed ikke like hyppig.

De tre informantene i søsterpar E hadde nær relasjon til hverandre, men det var litt variasjon i hvilken grad de rangerte søsterforholdet. Den yngste søsteren rangerte forholdet til den eldste søsteren som 4 og som 6 til den mellomste søsteren, den mellomste rangerte forholdet som 6 til den yngste og 5 til den eldste, mens den eldste rangerte forholdet til begge søstrene som 5. Det vil si at den mellomste søsteren hadde nærest relasjon til begge søstrene. Ettersom søstrene har blitt eldre mener den eldste informanten at hun har fått et bedre forhold til de to andre søstrene, og at aldersforskjellen har fått mindre betydning. I tillegg peker den yngste søsteren på felles interesser og lik livssituasjon som viktige faktorer som har

påvirket hennes forhold til begge søstrene. I perioder av livet til den yngste søsteren har de andre søstrene byttet på å bo hjemme, og dette har vært med på å påvirke hennes nærhet i relasjon til begge to. Siden den mellomste søsteren er den hun har bodd lengst sammen har de dermed fått nærere relasjon på et tidlig stadium av livet.

5. Drøfting

I drøftingsdelen skal vi forsøke å finne ut hvordan analysen av kvantitative og kvalitative studier samsvarer med den allerede eksisterende teorien. Formålet med dette er å finne gode og nyanserte refleksjoner, som kan brukes til å bekrefte eller avkrefte forventningene vi hadde før vi startet forskningsprosessen.

5.1 Aldersforskjellens påvirkning på relasjonen

Siden forskningsspørsmålet hovedsakelig tar for seg aldersforskjell som en avgjørende faktor for søsterforholdet, skal vi først drøfte hvordan aldersforskjellen påvirker relasjonen til søstrene. Dette skal vi drøfte i de to avsnittene nedenfor.

Sammenheng mellom stor aldersforskjell og nærhet i relasjon

I starten av forskningsprosjektet hadde vi forventninger om at stor aldersforskjell mellom søstre ville føre til fjernere søsterrelasjon. Gjennom analysen fant vi ut at søstre gikk fra å ha et mindre nært forhold til et nært forhold etter hvert som de ble eldre, dersom aldersforskjellen var sju år. Lignende funn fant vi også i de kvantitative studiene. Vi så også at søstre med liten aldersforskjell, altså to år, gikk fra å ha et nært forhold til å ha et enda nærere forhold ettersom søstrene ble eldre og var i samme stadium av livet. Som nevnt i teorien hevder Elisabeth Schönbeck at i et søsterforhold der aldersforskjellen mellom eldst og yngst er mer enn fire år, vil søstrene få status som funksjonelle enebarn (2008). Dette understreker at stor aldersforskjell kan føre til følelse av enebarnsstatus. Gjennom forskningen har vi derimot funnet ut at denne følelsen av enebarnsstatus minsker eller forsvinner når den yngste kommer i samme livssituasjon som sin storesøster. Uavhengig av aldersforskjell rangerte 17 av 20 søstre forholdet sitt som over middels (4, 5 eller 6). Dette viser at søstre generelt har et godt forhold. Selv om vi på forhånd trodde at en stor aldersforskjell ville føre til at søstre ikke fikk et så godt forhold til hverandre, indikerer forskningsresultatene våre at dette bare delvis stemmer. Søsterrelasjonen er ikke så nær når søstre med stor aldersforskjell er yngre, men ettersom de blir eldre forsvinner denne avstanden.

Sammenheng mellom liten aldersforskjell og nærhet i relasjon

På bakgrunn av resultatene fra de kvalitative og kvantitative undersøkelsene våre, har vi kommet frem til at den ideelle aldersforskjellen mellom søstre bør være liten for at de skal ha nær relasjon til hverandre gjennom hele livet. Med utgangspunkt i de to aldersforskjellene vi valgte å sammenligne i prosjektet vårt, vil det da si at denne aldersforskjellen er to år. Ifølge

Mortensen-Larsens teori, vil søstrene med denne aldersforskjellen regnes som pseudotvillinger (2000). Likevel må man ta i betraktning at foreldrene behandler søstrene likt for at de skal oppnå nær relasjon. Flere av forskerne vi har hentet teori fra har fokusert på problemstillingen som handler om forskjellsbehandling av søsken. Elisabeth Schönbeck legger vekt på, både i eposter (2015) og i boken (2008), at favorisering av barna kan føre til et svekket forhold søstrene imellom. Selv om hun hevder at den mest optimale aldersforskjellen mellom søsken er tre år (2014), tyder resultatene fra vår forskning på at to år er den ideelle aldersforskjellen for nærhet i relasjon mellom søstre. Vi forventet på forhånd at søstre med liten aldersforskjell ville ha et nært søsterforhold, og denne forventningen ble innfridd.

5.2 Fjernt søsterforhold i sammenheng med lite tilbrakt tid sammen

I analysedelen fant vi ut at ni personer krysset av på alternativet "Vi er ikke så mye sammen", og rangerte søsterforholdet sitt mellom én og tre. Sammenhengen mellom disse er bemerkelsesverdig. Grunnen til at søstre ikke er så mye sammen kan for eksempel være at de har forskjellige interesser eller ulik personlighet. I de kvalitative intervjuene, hovedsakelig i søsterpar E, var også det faktum at de bodde på forskjellig sted en viktig faktor for det mindre gode forholdet. Dette er naturlig, for i en slik situasjon vil man tilbringe mindre tid sammen. I denne drøftingsdelen ser vi tydelig at kvalitative og kvantitative studier samsvarer, og vi får en bekreftelse på at mixed methods var en god metode. Basert på forskningen vår, samlet vi inn data som vi brukte til å definere hva et godt søsterforhold er. Det defineres som et forhold hvor man kan ha det morsomt sammen, samtidig som man kan være ærlige og forvente gjensidig respekt. Dersom man ikke tilbringer tid med hverandre, vil man heller ikke ha like god mulighet til å ha det morsomt sammen gjennom fysisk tilstedeværelse. Dette kan resultere i et indisponert forhold. Teori utviklet på dette området, viser at funksjonstappingen av familien påvirker mengden tid familien tilbringer sammen (Andersen, Henningsen, Kval, 2007). Dette kan føre til at barn bruker mindre tid med søstre og mer tid blant jevnaldrende barn i barnehage og skolefritidsordning. Internett blir også hyppigere brukt, og dermed kan søstrene miste sin rolle som veileder og forbilde. Det er altså en tydelig sammenheng mellom fjernt søsterforhold og lite tilbrakt tid sammen.

5.3 Rolleforventninger påvirker forholdet mellom søstrene

At storesøster og lillesøster kom til å vurdere forholdet likt var en forventning vi hadde før vi begynte innsamlingen av data. I analysedelen fant vi derimot ut at dette ikke er tilfellet. Det viser seg at storesøster vurderer forholdet generelt bedre enn lillesøster. Vi tror denne rangeringen blir gjort på grunnlag av at lillesøster har flere forventninger til storesøster, enn storesøster har til lillesøster. Dersom adferden til den eldste søsteren ikke når opp til forventningene, blir forholdet preget av skuffelse. I de kvantitative studiene blir forholdet til storesøster gjennomsnittlig rangert lavere, muligens fordi lillesøster lett blir skuffet over at storesøster kanskje ikke oppfyller kravene. På den andre siden, vil storesøster rangere forholdet til lillesøster gjennomsnittlig høyere fordi de har få krav lillesøster må oppfylle.

Oluf Martensen-Larsen skildret den typiske personligheten til barna i en familie basert på plasseringen i søskenflokket (2000). At storesøster ofte har mer ansvar og er bevisst på dette, gjør at lillesøster også kan stille flere krav til henne. Opprørske og eventyrlystne lillesøster er derimot fri fra alt familieorientert press. Dette forsterkes ved forskningen til Elisabeth Schönbeck som sier at foreldre elsker sitt eldste barn på grunnlag av prestasjoner, mens de elsker den yngste bare fordi den er til (2008). Denne drøftingen er i hovedsak vår tolkning, og forskjellene var såpass små at vi ikke kan fastslå en sterk tendens. Likevel hadde det vært interessant å forske videre på dette ved en senere anledning.

5.4 Hvilke faktorer er viktig i et godt søsterforhold?

Faktorer vi på forhånd trodde påvirket relasjon mellom søstre var foreldre, livssituasjon, tidsbruk, interesser og samhandlinger. Livssituasjon utpekte seg, og viste seg å være en avgjørende faktor for søsterforholdet blant alle intervjuobjektene. Søstre opplever sannsynligvis et nærere forhold dersom de går gjennom like stadier av livet på omtrent samme tid. Dette er naturlig fordi de ofte opplever samme hverdagsrutiner og har derfor mer å snakke om. Om de er i samme livssituasjon er det også større mulighet for lillesøster å dele erfaringer med storesøster, og ikke bare omvendt, slik det ville vært om de hadde vært i ulike faser av livet. I de kvalitative studiene sto felles interesser som et merkbart positivt element i forholdet, og var for flere avgjørende for hverdagslige samhandlinger. I avsnitt 5.2 fant vi også ut at lite samhandling medførte dårligere forhold. På samme måte kan mye samvær medføre nærere relasjon. En av faktorene vi hadde feilaktig forventning til, og som vi derimot måtte avkrefte, var foreldrenes påvirkning på forholdet. Flertallet av informantene mener at foreldrene ikke har gått aktivt inn for å påvirke forholdene imellom søstre. Likevel mener vi at foreldrene kan ha hatt en indirekte påvirkning som søstre selv ikke er klar over. Dette er begrunnet i Schönbeck sin forskning, som sier at foreldrene er en stor påvirkningsfaktor (2008).

6. Oppsummerende kommentarer

I dette forskningsprosjektet hadde vi to forskningsspørsmål som vi ønsket å få svar på, hvor det første var: "Hvor avgjørende er aldersforskjell for nærhet i søsterrelasjon for ungdom og unge voksne?", og det andre var "Hvilke faktorer er viktig i et godt søsterforhold?". Vi har tatt utgangspunkt i de kvalitative og kvantitative undersøkelsene våre, og kommet frem til diverse interessante funn.

Det første hovedresultatet vårt er at liten aldersforskjell vanligvis resulterer i et jevnt godt forhold gjennom barn og ungdomsårene. Er aldersforskjellen stor kan dette resultere i et noe fjernere forhold i barneårene, men forholdet vil ofte styrkes når søstre kommer i mer

lignende stadier av livet. Vi kan derfor konkludere med at livssituasjon er en avgjørende faktor for nærhet mellom søstre, og at aldersforskjell spiller mer indirekte inn på forholdet. På forholdene til søsterparene har vi sett at interesser og modenhet også kan være avgjørende faktorer for nærhet i relasjon. I tillegg er det en sammenheng mellom de som tilbragte lite tid sammen og de som valgte en lav rangering på søsterforholdet. Plassering i søskenflokket er også en annen faktor som kan påvirke hvor tilfreds søstre er med forholdet sitt, og her er storesøstre ofte mer fornøyd enn lillesøstre.

Gjennom dette prosjektet har forventningene våre både blitt svekket og styrket. Vi har funnet ut at interesser, tidsbruk og livssituasjon er faktorer som påvirker et søsterforhold, og dermed vil forventningen vår om aldersforskjell spille mer indirekte inn på søsterforholdet. Ifølge informantene våre er ikke foreldrenes påvirkning en avgjørende faktor. Denne forventningen ble derfor ikke innfridd.

Denne prosjektoppgaven har vært en lærerik prosess hvor vi har fått mange nye erfaringer, som kan komme til nytte ved senere studier. Starten vår ble ikke helt som ønsket på grunn av lite teori, men etter utallige arbeidstimer med godt samarbeid har vi kommet fram til et resultat som vi anser som svært interessant. Forskningen vår fokuserer på et lite område innenfor søsterforhold, men dette er et stort forskningsområde med lite eksisterende teori. Derfor ville det ved en senere anledning være interessant å forske videre på andre aspekter ved søsterforhold.

7. Kilder

Andersen, E. Henningsen, R & Kval, K. (2007). *Individ og Felleskap*. Oslo: Cappelens Forlag AS

Bryman, A. (2008). *Social Research Methods* (3. utgave). Oxford: Oxford University Press.

Dr.Phill. (2014). *When Parents Play Favorites*. Hentet 05.03.2015, fra <http://www.drphil.com/articles/article/530>

Hammont, F (u.å.). *Siterte sitater*. Hentet 07.03.2015 fra <http://www.ordtak.no/index.php?fn=Fanny&en=Hammont>

Holm, M. (2014). *Mer glad i et av barna dine?* Hentet 12.02.2015, fra http://www.helsenett.no/index.php?option=com_content&view=article&id=16402:mer-glad-i-et-av-barna-dine&catid=90&Itemid=514

Martensen- Larsen, O & Sørriige, K. (2000). *"Storsøster Lillebror - hvordan plasseringen i søskenflokket gjør deg til den du er"*. Cappelens forlag AS.

Schönbeck, E. (2008). *Lillesøster hopper i fallskjerm*. Stockholm: Versal

Snarby, A. (2014, 7.07). *Tre år er den ideelle aldersforskjellen mellom søsken*. Dagbladet. Hentet fra <http://www.dagbladet.no/2014/07/07/tema/mammanett/foreldre/familie/barn/34230003/>

8. Vedlegg

8.1 Spørreundersøkelse

Søsterforhold

I denne undersøkelsen finner du åtte korte spørsmål om søsterforhold.

* Required

Er du jente eller gutt? *

- Jente
- Gutt

Hvor gammel er du? *

- 10 år
- 11 år
- 12 år
- 13 år
- 14 år
- 13 år
- 14 år
- 15 år
- 16 år
- 17 år
- 18 år
- 19 år
- 20 år
- Over 20

Hvor mange søstre har du? *

Dette gjelder bare om dere har samme far OG samme mor ("helsøster")

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5 eller flere

Hvor stor aldersforskjell er det mellom deg og din søster? *

Kryss av på flere dersom du har flere søstre - NB: ALDERSFORSKJELL

- Vi er tvillinger
- 1 år
- 2 år
- 3 år
- 4 år
- 5 år
- 6 år
- 7 år
- 8 år
- 9 år
- 10 år
- 11 år
- 12 år
- Mer enn 12 år
- Jeg har ikke søster/søstre

Hvor stor aldersforskjell er det mellom deg og din søster? *

Kryss av på flere dersom du har flere søstre - NB: ALDERSFORSKJELL

- Vi er tvillinger
- 1 år
- 2 år
- 3 år
- 4 år
- 5 år
- 6 år
- 7 år
- 8 år
- 9 år
- 10 år
- 11 år
- 12 år
- Mer enn 12 år
- Jeg har ikke søster/søstre

Hva er viktig for deg i et nært søsterforhold? *

Hva er det beste med å ha en søster (du kan trykke på flere)

- Dele hemmeligheter
- Ha noen å stole på
- Ha noen å se opp til
- At vi respekterer hverandre
- Være et forbilde
- At vi har det morsomt sammen
- Ha noen å leke med
- At vi har felles interesser
- Vi er ikke så mye sammen
- Jeg har ikke søstre
- Other:

Hva er aldersforskjellen mellom deg og den søsteren du føler du har best kontakt med? *

Nå er vi bare ute etter den søsteren du er "best venn" med

- Vi er tvillinger
- 1 år
- 2 år
- 3 år
- 4 år
- 5 år
- 6 år
- 7 år
- 8 år
- 9 år
- 10 år
- 11 år
- 12 år
- Mer enn 12 år
- Jeg har ikke søstre

Er søsteren du har best forhold til eldre eller yngre enn deg?

- eldre
- yngre
- vi er tvillinger

Hvordan vil du rangere forholdet mellom deg og den søsteren du føler du har best kontakt med?

På en skala fra 1-6, hvor nært forhold har dere?

	1	2	3	4	5	6	
Vi har lite kontakt og er ikke mye sammen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Vi er bestevenner og har veldig god kontakt

8.2 E-post fra Elisabeth Schönbeck (søskenforsker)

Den 14. jan. 2015 kl. 11.52 skrev Elisabeth Schönbeck <elisabeth.schonbeck@gmail.com>:

Hej Margrete, Anne-Sofie, Anne Stine och Solveig,

Tack för ert mail. Så spännande ert forskningsprojekt om systerförhållande låter. Det är inte så enkelt att svara kort och precist på era frågor, det är mycket mer komplicerat än så, men jag ska hjälpa er så gott jag kan.

1. Ålderskillnaden mellan systrar är inte det enda som avgör närheten i relationen, men den kan påverka.

Om systrarna är tätt födda kan den äldsta känna sig detroniserad, (betyder egentligen nerknuffad från tronen, men inom barnpsykologin nerknuffad från mammas bröst och knä) Då kan den äldsta uppleva den yngre som ett hot som tar mamma och pappa ifrån henne. Man ger sig då inte på föräldrarna utan hotet. I värsta fall kan detta lägga grunden till ett dåligt syskonförhållande för resten av livet.

Om ålderskillnaden är 5-6 år eller mer, är båda barnen endabarn och kallas funktionella endabarn, det vill säga att de fungerar i sitt beteende som endabarn.

Då har de egentligen inte så mycket gemensamt under sin uppväxt, leker aldrig med samma leksaker, har inte samma förväntningar från föräldrarna på sig samtidigt och relationen blir, om inte dålig, så i alla fall inte så nära.

Ni har inte skrivit om ni tittar på flickor med bara systrar och inte heller hur många systrar det gäller. Om man är 3 systrar kan det vara nr 2 som blir detroniserad av nr 3, om ålderskillnaden är 3-4 år mellan nr 1 och nr 2, men liten mellan nr 2 och nr 3. Då kan nr 1 och nr 3 ha en bra relation då de inte utgör något hot mot varandra.

Det kan också vara så att de som är mer jämnåriga håller ihop och den äldsta eller yngsta som kanske är 5-6 år äldre eller yngre än sina systrar är mer för sig själv och inte har så nära relation till de andra.

2. Det mest avgörande för god syskonrelation är föräldrarna. Om de är kloka nog att ge varje barn lika mycket (eller lika lite) uppmärksamhet och kärlek, så att barnen känner sig lika mycket älskade behöver de inte konkurrera med varandra och heller inte uppleva varandra som ett hot. Då läggs en bra grund för god relation för resten av livet.

Dessvärre vet man genom forskning att föräldrar sällan behandlar sina barn lika även om de tror det.

De ställer oftast höga krav på den äldsta som får en kortare barndom, medan de ibland behandlar den yngsta som mammas baby för resten av livet.

Detta är en av orsakerna till att storsyskon och småsyskon lever i helt olika världar.

Ja, mycket mer än så här kan jag inte skriva ner, men jag hoppas ni har fått lite hjälp ändå. Vill ni har svar på fler frågor är det kanske enklare att ta det på telefon. Jag reser utomlands den 23 januari och är hemma igen i slutet av februari.

Jag tar datorn med mig så jag har möjlighet att svara på ett kort mail medan jag är borta.

Lycka till med ert arbete! Storasysterhälsningar Elisabeth